

Akademia Europejska

Dodatkowe spotkanie
18.03.2024 r.

koordynatorka Akademii
Joanna Różycka-Thiriet
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Geneza integracji europejskiej po II wojnie światowej i podstawy funkcjonowania UE

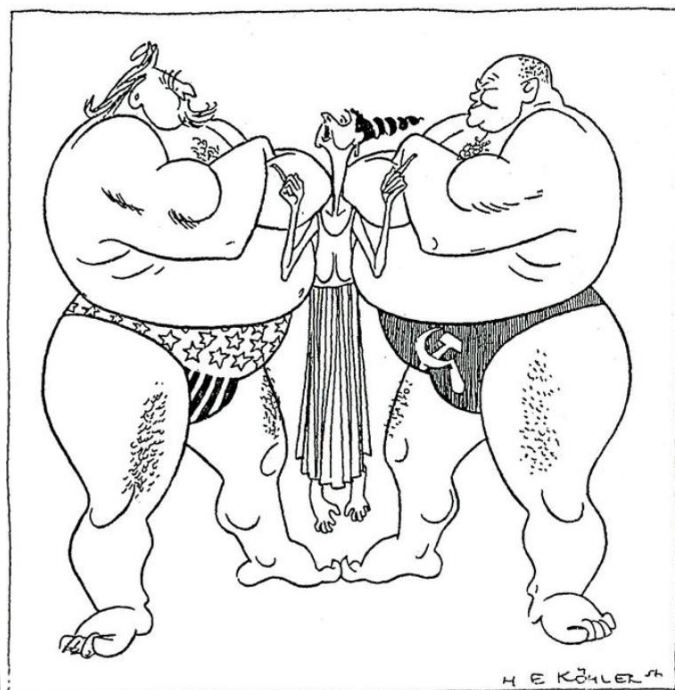
Nasi goście:

- **Rafał Dymek**, główny ekspert Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana
- **Joanna Różycka-Thiriet**, Polska Fundacja im. Roberta Schumana

PORTRETY MNIEJ ZNANYCH MĘŻCZYZN I KOBIET

Robert Schuman (1886-1963) urodził się w Luksemburgu. Po ojcu Lotaryńczyku odziedziczył miłość do Lotaryngii, po luksemburskiej matce głęboką religijność. Był człowiekiem pogranicza. Doświadczył zmian granic i wojen światowych. Wpłynęło to na jego poglądy w kwestii pokoju i pojednania. W latach 1919-1962 deputowany do niższej izby francuskiego parlamentu (z wyjątkiem okresu w trakcie II wojny). Wielokrotny minister, przez kilka miesięcy premier (1947-1948). W świadomości Euro-pejczyków zapisał się jako francuski minister spraw zagranicznych (1948-1952). Pełniąc to stanowisko ogłasza **9 maja 1950** roku słynny **plan Schumana**. Prawdziwy autor planu to jednak Jean Monnet, który przyszedł ze swoim pomysłem do ówczesnego szefa MSZ. Schuman odważył się firmować i zrealizować ten plan; jako minister wziął odpowiedzialność za propozycję nawiązania współpracy z Niemcami zaledwie kilka lat od zakończenia II wojny. Schuman był zresztą zwolennikiem francusko-niemieckiego pojednania już w okresie między-wojennym. Plan Schumana stał się fundamentem **Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS)** utworzonej w 1951 roku. Rozpoczął proces integracji europejskiej i pojednania po II wojnie.

Jean Monnet (1888-1979) skończył formalną edukację w wieku 16 lat. Na początku kariery zawodowej pracował jako handlarz koniaku w rodzinnej firmie. W czasie I wojny zajmował się koordynacją zaopatrzenia Francji i Wielkiej Brytanii. W trakcie II wojny pomagał USA. Jego refleksje na temat zapewnienia Europie trwałego pokoju i zjednoczenia sięgają czasów II wojny. Był pierwszym przewodniczącym **Wysokiej Władzy** (instytucji EWWiS będącej protoplastką dzisiejszej Komisji Europejskiej). Po odejściu z tego stanowiska w 1955 roku założył Komitet Akcji na rzecz Stanów Zjednoczonych Europy - grupę nacisku składającą się z europejskich liderów związkowych i przywódców partii chadeckich, liberalnych i socjalistycznych. Komitet działał w szczególności na rzecz współpracy w sektorze energii atomowej

Europa

„Verderben Sie sich's nicht ganz mit mir, meine Herren – ich besinne mich eben, ob ich nicht doch die dritte Kraft werde”

Europa: „Panowie, w waszym interesie jest pozostanie ze mną w dobrych stosunkach, bo myślę, że stanę się trzecią siłą...”. Karykatura niemieckiego rysownika Köhlera z 1957 roku.

Źródło: KÖHLER, Hanns Erich. *Pardon wird nicht gegeben, Karikaturen unserer Zeit*. Hannover: Fackelträger-Verlag-Schmidt-Küster GmbH, 1957) Copyright: (c) Köhler (<http://www.cvce.eu/>)

i przyczynił się do powstania **Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej**. Pomysłodawcą planu utworzenia wspólnej europejskiej armii, który ostatecznie przepadł w 1954 roku.

SŁOWNICZEK

Instytucje Unii Europejskiej – najważniejsze to **Komisja Europejska** (zasiada w niej po jednej osobie z każdego państwa członkowskiego; działa w interesie całej Unii, wychodzi z propozycjami nowych aktów prawnych i strzeże przestrzegania traktatów); wybierany w bezpośrednich wyborach **Parlament Europejski** (współuczestniczy w tworzeniu unijnego prawa); **Rada Unii Europejskiej** składająca się z ministrów państw członkowskich i współtworząca prawo (jej pracami kierują po kolei wszystkie kraje – sprawują 6-miesięczną **prezydencję** w Radzie); **Trybunał Sprawiedliwości UE** dokonujący interpretacji unijnego prawa i orzekających o jego naruszeniu przez państwa członkowskie. Powyższe instytucje istnieją od początku integracji europejskiej (miały pierwowzory już w traktacie o EWWiS). W latach 70. XX wieku pojawiła się **Rada Europejska** składająca się z szefów państw i rządów państw członkowskich. Tam podejmowane są najważniejsze decyzje polityczne, rozstrzygane są polityczne spory, wytyczane są kierunki działań UE. Siedziby unijnych instytucji znajdują się w Brukseli, Strasburgu i Luksemburgu. Od stycznia do czerwca br. prezydencję w Radzie UE pełni Polska.

FRAZA DNIA

(...) Za chwilę, za sprawą naszych podpisów narodzą się Wspólny Rynek i Euratom. Co to oznacza? (...) Zniknięcie ceł, wspólne zewnętrzne taryfy, tyle rzeczy skomplikowanych i niekiedy tajemniczych nie powinno nam przesłaniać jasnej rzeczywistości faktów. To prawda, że chodzi o dobrostan materialny naszych narodów, ekspansję naszej gospodarki, postęp społeczny, całkowicie nowe możliwości przemysłowe i handlowe, ale dzięki temu wszystkiemu chodzi przede wszystkim o obronę, uratowanie cywilizacji, reguł moralnych, koncepcji życia, której miarą jest człowiek braterski i sprawiedliwy. Tym razem ludziom Zachodu nie zabrakło odwagi i nie zadziałali zbyt późno.(...)

- fragment wystąpienia **Paula-Henriego Spaaka**, ówczesnego ministra spraw zagranicznych Belgii, z okazji ceremonii podpisania **Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (EWG)** i **Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Euratom)** w Rzymie, 25 marca 1957 roku. Socjalista Spaak uważany jest (m.in. obok chadeka Schumana i technokraty Monneta) za jednego z tzw. **ojców założycieli** Unii Europejskiej. Był wielokrotnie szefem MSZ i dwukrotnie premierem Belgii. Międzyrządowy komitet pod jego kierownictwem obradujący w 1956 roku i złożony z przedstawicieli 6 państw przygotował tzw. **raport Spaaka** (był podstawą negocjacji EWG i Euratomu). W 1944 Spaak był współtwórcą unii celnej między Belgią, Holandią i Luksemburgiem. Był też współzałożycielem NATO i jego sekretarzem generalnym.

Het beste paard van stal

„Armia atlantycka. Najlepszy koń w stajni”. Karykatura holenderskiego rysownika Oplana z 28 października 1950 roku na temat planu Plevana. 24 października 1950 roku René Plevan, francuski premier i były minister obrony prezentuje w parlamencie (z inicjatywy Jeana Monneta) plan stworzenia wspólnej europejskiej armii, której częścią byłyby także przyszłe oddziały niemieckie (w 1950 Niemcy w ogóle nie miały wojska).

Źródło: *De Volkskrant*. Katholiek Dagblad voor Nederland. 28.10.1950. Amsterdam: *De Volkskrant*. "Het Atlantisch Leger-Het beste paard van stal", Copyright: (c) Opland, c/o Beeldrecht Amsterdam 2004 za https://www.cvce.eu/obj/caricature_d_opland_sur_le_plan_pleven_28_octobre_1950-fr-b4d36d8e-3fb0-4411-b43f-3adf35e04563.html